

21 ЛЕКСИКАЛНА НОРМА – ПРАКТИКУМ

В този раздел си припомните основни понятия, свързани с лексикалното значение на думата, като:

- ✓ разликата между лексикално и граматично значение;
- ✓ еднозначни и многозначни думи;
- ✓ пряко и преносно значение.

Спряхте се отново на някои смислово-функционални особености на думите, според които ги определяме като:

- ✓ синоними;
- ✓ антоними;
- ✓ омоними;
- ✓ пароними.

Припомните си понятията „лексикална норма“ и „лексикална грешка“. Обърнахте внимание на видовете лексикални грешки и начините за тяхното отстраняване.

Решете следващите задачи, за да си припомните и обобщите наученото.

Прочетете текста и решете задачи 1 – 6.

Вратите на танцов ансамбъл „Росна китка“ са широко отворени за всички, които обичат народните танци и хубавата музика.

В ансамбъл „Росна китка“ танцуват деца и младежи. Те са разделени на възрастови групи, като всички репетиции се водят от професионални хореографи и музиканти.

Ансамбъл „Росна китка“ започна записвания за начинаещи за новата учебна година. Децата трябва да са навършили 5-годишна възраст. Учебната танцова година трае 8 месеца. „Росна китка“ е първият детски танцов ансамбъл в България, основан още през 1946 г. В своята над 70-годишна история ансамбъл „Росна китка“ е изнесъл над 5000 концерта пред над 3 000 000 зрители. Ансамбълът е гостувал многократно на международни фестивали в 31 страни от Европа, Азия, Америка и Африка. Традициите, високото ниво на танцова и сценична подготовка на танцьорите, доброто име, които осигурява „Росна китка“, са само част от причините ансамбълът да бъде желан гост на различни международни фестивали, тържествени концерти, телевизионни предавания. Всяка година „Росна китка“ организира традиционни концерти на Коледа и в началото на месец юни. Те се провеждат в Националния дворец на културата – София. През лятото „Росна китка“ организира турнета по покана на престижни международни фолклорни фестивали в цяла Европа. „Росна китка“ редовно взема участие в тържествените концерти по случай националните празници – 3 март, Деня на народните будители, Българската Коледа, Деня на Европа и други. Ансамбълът е редовен участник в различ-

ни телевизионни предавания по националните телевизии. В отделните концертни изяви под една или друга форма вземат участие стотици танцьори – всички, които имат необходимата сценична подготовка.

Адаптиран текст от интернет

1. Напишете думите от текста, употребени в преносно значение.

2. Напишете лексикалното значение на думите от текста.

традиция – _____
ансамбъл – _____
хореограф – _____
фестивал – _____

3. Запишете три многозначни думи от текста.

4. Открийте неуместните повторения в текста. Предложете вариант за редактиране на тези лексикални грешки.

5. Заменете със синоними следните изрази от текста.

вземам участие – _____
разделени по възрастови групи – _____
под една или друга форма – _____
танцова година – _____

6. Напишете фразеологизми, които включват глагола „играя“, и изяснете лексикалното им значение (например *играя по гайдата на някого* – съобразявам се с някого, изпълнявам нечии желания).

7. В кой ред всички думи са многозначни?

- А) време, история, модел
- Б) компютър, идея, план
- В) раздел, практика, хляб
- Г) учебник, хотел, резиденция

8. В кой ред изразите са антоними?

- А) лази ми по нервите – пълни ми душата
- Б) вятър работа – вятър го вее на бял кон
- В) прави от мухата слон – на мравката път струва
- Г) пали бързо – вади ми душата с памук

9. В кой ред думите са синоними?

- А) одобрявам – отхвърлям
- Б) облагородявам – разрушавам
- В) копнея – желая
- Г) преодолявам – преосмислям

10. В кой ред всички думи имат омоними?

- А) масло, път, царевица
- Б) тон, копие, прах
- В) молитва, бяг, език
- Г) колега, разговор, мит

11. Изберете и поставете на празните места подходящите по смисъл думи.

Смених плана на телефона си с _____ (икономичен/икономически).

Урокът по Скайп ще бъде _____ (виртуален/витален).

Тя сякаш има _____ (магична/магнитна) пръчка.

Те са наши _____ (потенциални/конвенционални) клиенти.

12. Напишете антоними на думите.

организирам	
подреждам	
строя	
увеличавам	

Включете в изречения антонимните двойки.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

13. Напишете всички синоними на дадените думи.

бедност	
убедителен	
усвоявам	
аргументирам	

14. Напишете лексикалното значение на изразите и техен антоним.

Израз	Лексикално значение	Антоним на израза
богат като Крез		
тегли каруцата		

цепи стотинката на две		
врял и кипял		

15. Напишете кратък текст (до 100 думи) по една от следните теми:
„Границите на моя език означават границите на моя свят.“

Л. Витгенщайн

„Езикът е тялото на мисълта.“

Г. Хегел

„Всяка дума все някъде се оказва подходяща.“

Квинтилиан
